

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 28. Transubstantiatis pane & vino in corpus & sanguinem Christi, in
hoc mysterio species sacramentales remanent sine substantiali subjecto,
tamdiùque Christi corpus & sanguis sub illis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

cem Romanum, sed Gelasium Cyzicenum (Scriptorem Græcum, qui vixit tempore Basilici Tyranni) uti cum aliis eruditus Baronius offendit. Nondum exortis quidem adversariis transubstantiationis, liberiori usus expressione, dixit substantiam vel naturam panis & vini remanere, sed de symbolis id intelligens, more istius sæculi, ut de Theodoro vidimus. Symbola quippe in Christi corpus mutari, unamque ex ipsis & corpore Christi naturam constari contendebant Eutychiani, ut inferre possent corpus Christi in divinitatem pariter transformari. Sed antecessus negabant Orthodoxi, panis hypostasim delinere dicentes, manentem symbolorum, non hypostasi, sed usâ, seu essentia, quam & naturam, & substantiam legitimo sensu appellabant. Utenim supra dixi, habent accidentia certo sensu substantiam suam, tamen juxta Aristotelis apices (in quos nec Græci nec Latini Patres jurabant) substantiæ accidentia opponantur. Perperam ergo Gelasius objicitur, tamquam adversariis transubstantiationis, pro qua eodem libro aperte se expressit, dicens: *panem mutari Spiritu sancto perficiente in divinam naturam, seu substantiam. Quod quid est, nisi transubstantiationem exprime?*

373 Obijciunt denique Rupertum, qui impanationis asertor etiam Baronio & Bellarmino visus est, quia revera lubricè hac de re locutus est l. 2. in Exodum l. 6. in Joan. & l. 2. Offic. c. 2. & 9. Verum imprimis à Berengarii, adeoque & Calvinii se abhorreere sententia proficitur in epistola nuncupatoria Commentariorum in Joannem. Deinde in fine ejusdem expressè dicit, *panem & vinum in veram corporis & sanguinis Domini transire substantiam. Quæ ipsissima est transubstantiationis doctrina. Quam confirmat l. 2. Offic. c. 2. dicens, quod panis & vinum in verum corpus & sanguinem Domini transformantur. Denique quæ in contrarium dicere videtur l. 2. in Exodum, l. 6. in Joan. &c. benignam patitur expositionem, sententiamque Catholicam. Cum enim permanere ait panis substantiam, id ait cum modificatione, secundum exteriorem speciem, quæque sensibus subactam, sive substantiam visibilem, prout in Joannem loquitur. Non loquitur ergo de substantia prout accidentibus opponitur. Solum etiam negat accidentia panis, in accidentia Domini corporis converti, dum ibidem ait, *panem & vinum non mutari in carnis saporem, sive in sanguinis horrorem. Denique dum dicere videtur, panem eodem modo à Verbo assumi, quo humanitatem, non vult panem Verbo hypostaticè unitum fuisse, sicut humanitatem, sed idem Verbum, quod assumptum humanitatem, convertere substantiam panis in substantiam corporis à se assumpti. Unum enim mysterium per aliud explicavit, mysterium videlicet Eucharistiæ per mysterium Incarnationis (cujus est extensio) falsis utriusque mysterii differentiis.**

CAPUT XXVIII.

Transubstantiatis pane & vino in corpus & sanguinem Christi, in hoc mysterio species sacramentales remanent sine substantiali subiecto, tamdiuque Christi corpus & sanguis sub illis remanent, quamdiu substantia panis & vini sub illis remaneret, si per consecrationem ibi esse non desisset.

374 Quod species sacramentales, id est accidentia panis & vini, figura, color, odor, sapor, &c. in hoc mysterio remanent, ad sensum patet: eas enim percipimus visu, odoratu, gustu, tactu. Quod autem remanent absque subiecto,

saltem substantiali (quod addo propter opinionem S. Thomæ, in qua sola quantitas panis & vini remanet absque omni subiecto, cætera verò accidentia subieciuntur in quantitate) inde convincitur, quod non remanent in substantia panis & vini, utpote ex dictis amplius non existente. *Manifestum est etiam, quod hujusmodi accidentia non sunt in substantia corporis & sanguinis Christi, sicut in subiecto (ait S. Thomas q. 77. a. 1.) quia substantia humani corporis nullo modo potest hinc accidentibus affici. Neque etiam est possibile, quod corpus Christi, gloriosum & impassibile existens, alteretur ad suscipiendas ejusmodi qualitates. Et idè relinquitur quod accidentia in hoc Sacramento manent sine subiecto. Quod quidem virtute divinâ fieri potest. Cum enim effectus magis dependeat à causâ primâ, quàm à causâ secundâ, Deus qui est primâ causâ substantiæ & accidentis, per suam infinitam virtutem conservare potest accidens in esse, subtrahâ substantiâ, per quam conservabatur in esse, sicut per propriam causam; sicut etiam effectus naturalium causarum potest producere sine naturalibus causis. Sicut humanum corpus formavit ex utero Virginis sine virili semine.*

Et confirmatur ratione divi Basilii homil. 6. in 375.

Hexæmeron: *Cum enim Deus possit plura facere, quam nosse intellectus intelligere. Et intellectus intelligat accidens præter subiectum: ergo Deus potest hoc facere, quod accidens sit sine subiecto. Idque Basilii à Deo factum existimat in primâ lucis creatione: lucem enim solis primò creatam, tribus diebus subsistisse dicit sine subiecto. Solis enim corpus, subiectum ipsius, non nisi quarto die conditum est. Atqui (inquit) incredibile nemini videatur, & à fide abhorrens, quod dictum mihi est, aliud nimirum quoddam esse à luce splendorem, aliud item corpus subsistens luci, ac subiectum. Primum enim res omnes compositæ sic à nobis dividi solent, in ipsam essentiam susceptivam, & in eam quæ ipsi accidit qualitatem. Ut igitur diversa sunt hæc naturæ, albedo, inquam, & corpus dealbatum; sic & ea quæ modo diximus differunt quidem, unita tamen, quarto die, sunt potentia Creatoris. Itaque ne mihi dixeris, fieri hæc non posse, ut lux à corpore solis separetur. Neque enim ego lucis à solis corpore separationem mihi ac tibi possibilem esse dico. Sed asserendum esse censeo, quæ mentis sola acquisitione cogitationeque disparatâ à se possunt, ex re ipsa se juncti facultate Creatoris utriusque naturæ posse.*

Unde cum inter Wiclefi propositiones secunda 376 fuisset: *Accidentia panis non manent sine subiecto in eodem Sacramento.* Propositio illa cum aliis ejusdem hæretici in duobus Conciliis Londinensibus anno 1382. & 1386. condemnata fuit, sicut & in Concilio Romæ celebrato, & in Concilio Constantiensi sess. 8. Ex quibus omnibus consecrarium est actualem inhaerentiam accidentis in subiecto, non esse de essentia ipsius, sed aptitudinalem duntaxat, cum naturali quidem exigentia subiecti, cui actu inhaereat; sed cui Deus non teneatur satisfacere; imò possit ipsum accidens supra naturalem exigentiam suam sine subiecto conservare. Sic corpus naturaliter postulat actualem extensionem, sine qua tamen divinitus esse potest.

Porro accidentia panis & vini, quæ sine subiecto diximus remanere, ea maxime quæ sensu percipiuntur, idè species panis & vini vocari solent (inquit Estius in 4. dist. 12.) quia nimirum speciem seu similitudinem panis & vini referunt, sub quibus, tamquam alienis involucri velata quodammodo continentur corpus & sanguis Christi. Ut fides locum habeat (ait S. Thomas opusc. 57.) dum visibile invisibiliter sumitur, sub aliena specie occultatum, & sensus à deceptione immunes reddantur, qui de accidentibus judicant sibi nois,

378 Quia verò corpus Christi & sanguis in hoc Sacramento succedunt substantia panis & vini, si fiat talis immutatio ex parte accidentium supraddictorum, quae non sufficeret ad corruptionem panis & vini, propter talem immutationem non desinit corpus Christi esse sub hoc Sacramento (ait S. Thomas a. 4. in corp.) sive fiat immutatio ex parte qualitatis, puta cum modicum immutatur color, aut sapor panis, vel vini, sive ex parte quantitatis, sicut cum dividitur panis, aut vinum in tales partes, quòd adduc in eis possit salvari natura panis aut vini. Si verò fiat tanta immutatio, quòd fuisset corrupta substantia panis & vini, non remanent corpus & sanguis Christi in hoc Sacramento. Et hoc sive ex parte qualitatum (sicut cum ita immutatur color & sapor, & aliae qualitates panis & vini) sive etiam ex parte quantitatis, puta si pulvis rotatur panis, vel vinum in tam minutas partes aridatur, ut jam non remaneant species panis, vel vini.

379 Species itaque sacramentales, quia retinent idem esse, quòd prius habebant, substantia panis & vini existente, id est sicut esse horum accidentium poterat corrupti, substantia panis & vini existente, ita etiam potest corrupti, et substantia abeunte. Sanctus Thomas ibidem. Possunt etiam ex istis speciebus generari vermes, corpus hominis nutrire, &c. Quod a. 5. sic explicat sanctus Doctor: Videtur dicendum, quòd in ipsa consecratione, miraculose datur quantitas dimensiva panis & vini, quòd sit primum subiectum subsequentium formarum. Hoc autem est proprium materiae. Et ideo ex consequenti datur praedictae quantitati dimensiva omne illud quòd ad materiam pertinet. Et ideo quòd quòd fuisset generari ex materia panis vel vini, si adesset, totum potest generari ex dicta quantitate dimensiva panis, vel vini, non quidem novo miraculo, sed ex vi miraculi prius facti. Haecenus S. Thomas.

380 Aliis tamen videtur, in tanta corruptione specierum, ut aliud compositum generetur (prout fit in nutritione humana, combustionem, vermium ex speciebus consecratis generatione, &c.) materiam quidem requiri, sed illam subfiliat a Deo in illo ipso instanti, quo desinit esse illa species, & in quo aliud compositum generatur. Et hoc sine novo miraculo (inquit Bellarminus) sicut enim cum disposita est materia corporis humani sufficienter, Deus animam creat & infundit; & hoc non dicitur miraculum, quia hoc exigat ordo rerum a Deo institutus: ita etiam quando per alterationem specierum panis eo venit, ut adsint dispositiones requiritae ad aliquam formam introducendam, exigente ordine rerum, Deus materiam substituit, & in illo ipso instanti, ab agente naturali, medianibus dispositionibus praemissis, introducit formam substantialem. Atque haec est simplicissima & tutissima explicatio hujus rei. Sic enim omnia coherent. Nam nec dicimus fieri generationem & corruptionem sine materia, nec multiplicamus miracula, nec dicimus ab agente naturali fieri materiam aut certè nihil ab eo fieri, sed totum a solo Deo: & simul ostendimus, nihil materiae mundo deperire ex tot panum consecratione. Porro dispositiones ille inchoantur manente Christi corpore: ultima autem dispositio, cum qua simul & materia substituitur a Deo, & forma ab agente naturali introducitur, fit in illo instanti, quòd est primum non esse corporis Domini in Eucharistia, & primum esse rei genitae.

381 Si dicas, illo instanti species sacramentales amplius non esse. Respondet Bellarminus, verum esse quòd non sint in sua natura; sed sunt tamen in natura aliarum qualitatum introduciarum. Neque est hoc novum aut singulare, sed commune & ordinatum in omni generatione & corruptione.

Triplex modus recipiendi hoc Sacramentum.

382 HAc de re docet nos Tridentinum sess. 13. c. 3. quòd rectè & sapienter Patres nostri tres rationes hoc Sacramentum accipiendi distinxerunt: quosdam enim docuerunt sacramentaliter dumtaxat id sumere, ut peccatores. Alios tantum spiritualiter, illos nimirum, qui voto proposito illum panem caelestem edentes, fide viva, quae per dilectionem operatur, fructum ejus & utilitatem sentiunt. Tertios porro sacramentaliter simul & spiritualiter: hi autem sunt, qui ita se prius probant & instruunt, ut vestem nuptialem induiti, ad divinam hanc mensam accedant.

383 Ad hoc intelligendum, sciendum (inquit sanctus Thomas opusc. 58. de Sacram. altaris cap. 17.) quòd in cibo altaris duo sunt, scilicet Sacramentum, & virtus Sacramenti. Sacramentum (ut dicit Augustinus) in duobus consistit, visibili panis & vini specie, & invisibili carne & sanguine Christi. Virtus ergo Sacramenti est sanatio à damnatione mortis aeternae. Et Sacramentum quidem tam mali quam boni Christiani manducant, id est sub visibili specie panis & vini corpus & sanguinem Christi; sed virtutem Sacramenti mali non manducant spiritualiter, id est salutem ad vitam aeternam. Boni verò manducant utramque simul, scilicet Sacramentum, & virtutem Sacramenti.

384 Sciendum secundo ex Catechismo Romano eos se maximis & celestibus bonis privare, qui cum ad corpus Domini Sacramentum etiam sumendum parati esse possint, satis habent spiritu tantum sacram Communionem accipere.

385 Sciendum tertio ex eodem Catechismo, quòd licet hoc Sacramentum recipientes spiritualiter tantum, sive in voto & desiderio, fide & charitate animato, forè non recipient omnes fructus & effectus Sacramenti, sacramentaliter simul & spiritualiter recipient, ingentes tamen recipient.

386 Sciendum denique ex S. Thoma loco citato circa spirituales manducationem tria esse consideranda. Primum est differentia personarum sic manducantium... Secundum est modus istius manducationis. Tertium est effectus ex tali manducatione proveniens. Differentia personarum sic manducantium est triplex, incipientium, proficientium, perfectorum. Matib. 15. Manducantium fuerunt quatuor millia virorum, excepti mulieribus & parvulis. In parvulis incipientes; in mulieribus proficientes; in viris perfecti significantur. Primi, scilicet incipientes, manducant spiritualiter ratione fidei salutaris. Secundi ratione bonae conversationis. Tertii ratione devota meditationis.

387 Non leviter pertranseundus, sed plurimum observandus est primus ille modus, quo incipientes Eucharistiam spiritualiter recipere dicuntur ratione fidei salutaris. Servit enim plurimum ad dissolvendas varias difficultates circa Eucharistiam, eisque necessitatem emergentes. De ista namque manducatione loquitur Augustinus, dum asserere videtur Eucharistiam esse parvulis necessariam ad salutem, sicut & dum in celebri loco num. 318. à Calvinista objecto ait: *Ut quid paras dentes & ventrem? crede & manducasti, spiritualiter utique, ratione fidei. Credere enim in eum, hoc est panem vivum manducare. Qui credit in eum, manducat eum, invisibiliter saginatur, quia & invisibiliter renascitur.* Quisquis proinde per Sacramentum fidei, id est per Baptismum in Christo renascitur, hoc modo spiritualiter panem vivum manducat, spiritualiter Jesum recipit, quia corpori Christi mystico incorporatur, membrumque ipsius efficitur. Et